

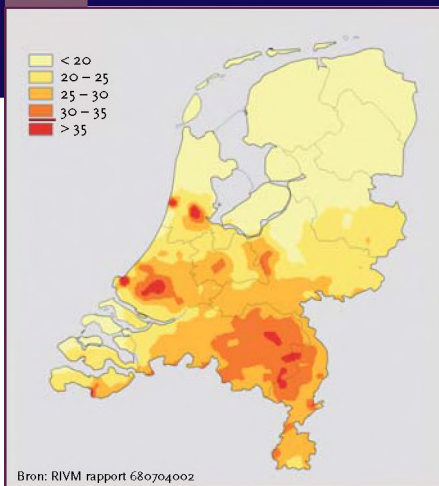
## PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/74569>

Please be advised that this information was generated on 2021-04-13 and may be subject to change.



Daarmee komen Nederlandse bedrijven en ontwikkelaars die de milieumaatregelen moeten treffen, al gauw op achterstand ten opzichte van het buitenland.

De manier waarop de administratieve rechtsbescherming in Nederland functioneert is van wezenlijke invloed op hoe Europees recht en beleid in praktijk uitwerken. Van de administratiefrechtelijke rechtsbescherming op het terrein van VROM en Verkeer en Waterstaat wordt in vergelijking met andere landen veel gebruikgemaakt. Met als gevolg dat de consequenties van het Europese recht in Nederland soms eerder voelbaar zijn dan in andere landen. De rechter komt bijvoorbeeld vaak tot vernietiging van besluiten, vooral omdat niet voldoende gemotiveerd is hoe aan bepaalde, uit het Europese recht afkomstige, verplichtingen is voldaan. Het geschiloplossend vermogen van de administratieve rechter zou dan ook toenemen wanneer deze bereid en in staat is de juridische wegen en inhoudelijke alternatieven aan te geven waardoor de ontwikkelingen in ieder geval niet geblokkeerd worden.

De toegang tot de rechter in milieu- en ruimtelijke ordeningszaken is enkele jaren geleden al beperkt tot belanghebbenden. Een verdere beperking, ook in termijnen en beroepsprocedures, lijkt – gelet op onze tradities – niet wenselijk. Het zou al enorm schelen wanneer de verschillende bestuurslagen eindelijk zouden stoppen met het stapelen van procedures en beleidsdoelstellingen. Dat veroorzaakt niet alleen een nieuwe gordiaanse knoop, maar biedt belanghebbenden onbedoeld ook weer nieuwe instrumenten om bezwaar of beroep aan te tekenen. Naast de mogelijkheden die interactief beleid, publiek-private samenwerking en coproductie in dit opzicht bieden, gaat het vooral om onderling vertrouwen en inzicht in elkaars agenda. Juridisering zou eigenlijk pas het laatste redmiddel moeten zijn. •



Henk van Houtum

column

## Vorbij de tekentafelpolitiek

**H**oe plat is ons beeld van de wereld? Als we afgaan op de plattegronden die we gebruiken om onszelf te oriënteren, stelt dat niet gerust. Daar domineren rasters, wegen, lijnen, grenzen, punten, symbolen, kleuren en vakjes. Mensen zie je niet op plattegronden. Laat staan hun bewegingen, angsten, wensen en gevoelens. Een plattegrond is een verstilde, tweedimensionale afbeelding van een dynamische en meerdimensionale waarheid. Kaartmakers zijn dan ook geen ontdekkingsreizigers, maar fabrikanten van een wereldbeeld. Een kaart is een visie op de ruimtelijke realiteit. Zo is in Nederland momenteel de idee populair dat er achterstandswijken en ongewenst gesegegreerde steden zijn. Daarbij wordt vaak geredeneerd op basis van statistische representaties van *a priori* afgebakende ruimten op stedelijke plattegronden. Maar dat is een tautologie. Want eerst wordt een oneindige ruimte in vakjes opgedeeld, zoals in wijken, om vervolgens te constateren dat de statistiek uitwijst dat die statische eenheden onderling verschillen en dat er sprake is van een gedeelde samenleving. De interpretatie van de in principe oneindige reeks menselijke verschillen tussen de zelf geconstrueerde vakken op kaarten is dan ook geen geometrie, maar politiek. Preciezer, het is *cartopolitiek*, tekentafelpolitiek. En elke politiek maakt zijn eigen kaarten, maakt zijn eigen utopie. Een kaart is daarmee niet slechts interpretatie, hij is ook productief, hij schept of bestendigt een machtswaarheid. Klassiek is het voorbeeld van de tekentafelkolonisatie van Afrika, waarvan de gevolgen nu nog steeds voelbaar zijn. Of neem het recente Dayton-akkoord in Bosnië-Herzegovina dat de veroveringen van de strijdende etnisch-nationalistische partijen op de kaart afbakende en daarmee feitelijk hun extreme nationalisme legitimeerde en reproduceerde. Het maken of aanpassen van lijnen en rasters op een kaart ordent, hoe goedbedoeld ook, gebieden en daarmee ook mensen. En waar lijnen en vakken domineren, worden mensen uitgevlakt. Tekentafelpolitiek is *cartographic cleansing*. Zeker, een kaart kan nuttig zijn ter eerste oriëntatie. Maar mensen

maken de wijken en de steden, niet de lijnen op kaarten. Het is wonderlijk dat we sinds de eerste kaarten eigenlijk nog altijd het euclidisch geometrisch denken niet te boven zijn. En dat terwijl de verbeelding van mensen en hun relaties zo'n enorme vlucht heeft genomen. De verbeelde wereld van *Hypes*, *LinkedIn* en *YouTube* brengt mensen en hun relaties in kaart, maar is a-ruimtelijk. De plattegronden zijn ruimtelijk, maar doorgaans a-menselijk. Dat besef vraagt van cartografen een gedurfde aanpak, namelijk om zich te gaan verhouden tot videomakers en beeldkunstenaars en niet louter de platte grond waarop we bewegen in beeld te brengen, maar ook de emotionele en fysieke bewegingen van de mensen, liefst interactief, te verbeelden. Dus breng de routineuze en niet routineuze bewegingen, connecties, zigzagroutes, knooppunten, sporen en pleisterplaatsen van mensen in beeld. Want de kaart van de menselijke wereld is zo dynamisch als de samenleving is. Het tempo, ritme en de bewegingen van de mens in de ruimte en niet louter de stolling, de nederzetting staan dan centraal. In plaats van louter cartografie, is het tijd voor de choreografie van de ruimte. •

Waar lijnen en vakken  
domineren, worden  
mensen uitgevlakt.